

تحلیل نگرش و انتظارات روستائیان از فضاهای عمومی در راستای ارتقای کیفیت سرزندگی مطالعه موردی: دهستان دهدشت غربی - شهرستان کهگیلویه

احمد رومیانی^۱

طاهره صادقلو^۲

سروش سنایی مقدم^۳

چکیده

فضاهای عمومی روستاها، فضاهایی هستند که به عموم مردم تعلق داشته و نیاز ذاتی مردم محلی در برقراری روابط اجتماعی چهره به چهره را در درون اجتماعات محلی افزایش داده است. این فضاها سبب شده است که خیابانها، میادین و گره‌گاههای روستایی جایگاه با ارزشی در برنامه‌ریزی و طراحی روستاها به دنبال داشته باشند، و زمینه برای افزایش کیفیت سرزندگی در ابعاد اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و محیطی در مناطق روستایی فراهم کنند. هدف از این پژوهش تحلیل نیازهای روستائیان از فضاهای عمومی در راستای ارتقای کیفیت سرزندگی در محدوده مورد مطالعه می‌باشد. روش تحقیق به شیوه توصیفی- تحلیلی، مبتنی بر مطالعات میدانی و از نوع تحقیقات کاربردی است. جامعه آماری تحقیق شامل دهستان دهدشت غربی از توابع شهرستان کهگیلویه می‌باشد که ۱۴۶۰ خانوار برآورد شده است، که براساس فرمول کوکران و با خطای ۰/۰۶، تعداد ۲۲۶ پرسشنامه به صورت تصادفی بین سرپرستان خانوارها توزیع و تکمیل شده است تا نیازهای خود را نسبت به افزایش کیفیت سرزندگی مورد سنجش قرار دهند. برای تجزیه و تحلیل

۱- دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران (نویسنده مسئول)

Email: roumiani.ah@mail.um.ac.ir

۲ . استادیار گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران

۳ . دانشجوی دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران

داده‌ها از آزمون‌های آماری (فریدمن و رگرسیون و t نمونه‌ای) بهره گرفته شده است. نتایج آزمون فریدمن نشان داد که شاخص‌های آسایش، لذت و محافظت هر کدام به ترتیب ۷/۲۶، ۴/۹۰ و ۳/۷۸ بیشترین اولویت‌بندی‌ها را به خود اختصاص داده‌اند. آزمون رگرسیون نشان داد که بیشترین میزان همبستگی بین شاخص‌های سرزندگی زیست محیطی و سرزندگی اجتماعی با میزان (۰/۳۸۲) و (۰/۲۷۵) می‌باشد و این شاخص‌ها نیز تاثیر مثبتی بر روی بقیه شاخص‌های تحقیق به دنبال داشته است.

واژگان کلیدی: کالبد روستایی، فضای عمومی، سرزندگی روستایی، دهستان دهدشت غربی

مقدمه

رفع نیازهای اساسی توسعه و پاسخ به آنها راهبردی است که توسط خود مردم تعیین و با همکاری‌های بین بخشی به وجود می‌آید (فدایی و زاهدی، ۱۳۸۵: ۱۴). این نیازها در برگرفته ابعاد مختلفی از نیازهای فردی، روانی، اجتماعی و زیستی افراد است. از آنجا که روستاها به واسطه کارکرد اساسی خود، تأمین‌کننده بسیار از نیازهای فردی و جمعی جامعه روستایی هستند، از خصیصه پویایی و تغییر دایمی در ابعاد اجتماعی، اقتصادی، کالبدی و فضایی برخوردارند. چنین فعالیت‌هایی نیازمند فضاهایی است که افراد را به تفکر واداشته و گرد هم جمع کرده، تا بتوانند از طریق "گفتگو و روابط چهره به چهره" به همبستگی اجتماعی دست یابند (علی‌الحسابی و نگارش، ۱۳۸۹: ۳۱)، و سازمان فضایی مناسب را جهت پاسخگویی به نیازهای انسانی تحقق ببخشند (علیخواه، ۱۳۹۴: ۲۴۲).

یکی از عناصر سازمان فضایی، روستا و محیط اطراف آن است که از یک سو، مکانی را برای تجمیع حیات جمعی و اجتماعی و مدنی روستائیان فراهم کرده است، و از سوی دیگر، نیازهای اقتصادی، اجتماعی و محیطی را به وجود آورده است. از این رو می‌توان اظهار کرد، روستاها مکان‌هایی برای زندگی اجتماعی، ارتباط و گفتگو هستند. این روستاها معطوف به خلق محیط سکونت، فعالیت و طراحی فضای عمومی به گونه‌ای که زمینه‌ساز حضور

ساکنان در قلمرو عمومی فراهم می‌کند (عمر^۱، ۲۰۱۰: ۱۰۶۲). در همین راستا، بسیاری از محققان و صاحب‌نظران این حوزه، توسعه روستایی را شامل پنج بعد اساسی مدیریت منابع طبیعی، امور زیربنایی و توسعه فیزیکی روستا، مدیریت منابع انسانی، توسعه کشاورزی و توسعه فعالیتهای غیرکشاورزی در نظر گرفته‌اند (گیبسون و همکاران^۲، ۲۰۱۰: ۲۳۸)، که در این میان، فراهم‌سازی امکانات و زیرساخت‌های مناسب به همراه بهسازی و توسعه فیزیکی مناظر سکونتگاه‌های روستایی، یکی از مؤلفه‌های مهم برنامه‌ریزی توسعه روستایی به شمار می‌رود (لیو^۳، ۲۰۰۷: ۵۶۴)، و امروزه زمینه را برای بحث جدید در توسعه پایدار روستایی «سرزندگی» فراهم کرده است. لذا سرزندگی از مؤلفه‌های سازنده «کیفیت» کلی طراحی یک محیط سکونتگاهی است (چراغی و همکاران، ۱۳۹۲: ۵۱)، که سبب شده است که روستاها همچون موجود زنده، دارای نشاط و پویای باشد که برای مردم تجلی جذابیت و امنیت کارآمدی را داشته باشد و باعث زیست و سرزندگی آنها شوند. در سال‌های اخیر با اجرای طرح‌های مختلف کالبدی و اجتماعی در نواحی روستایی و مبتنی بر نیازهای روستائیان نگرش و انتظارات مردم نسبت به استفاده از فضاهای عمومی و تلاش در جهت بالا بردن افزایش کیفیت سرزندگی تغییر قابل ملاحظه‌ای نموده است. بر- این اساس، پژوهش حاضر به دنبال بررسی انتظارات روستائیان از فضاهای عمومی در راستای بهبود سرزندگی روستایی و پاسخ‌گویی به سوال زیر می‌باشد: مهمترین انتظارات و نگرش روستائیان از فضاهای عمومی روستایی در راستای ارتقای کیفیت سرزندگی روستاها کدامند؟

مبانی نظری

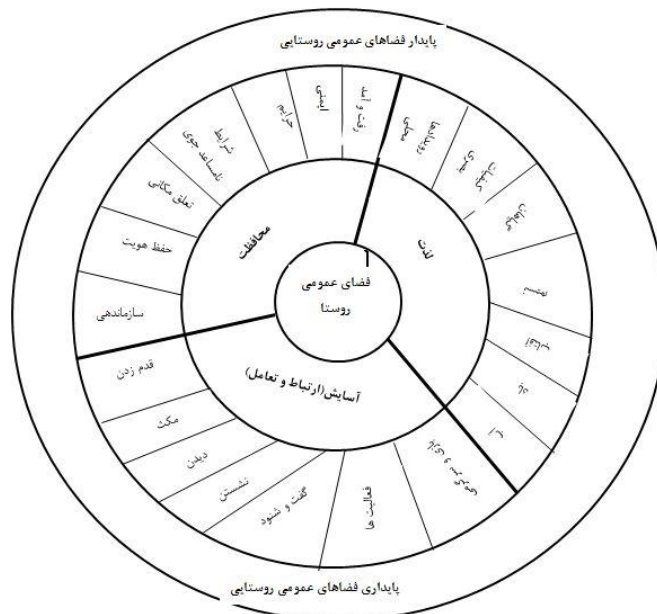
امروزه هدف توسعه روستایی بالا بردن کیفیت سرزندگی توده‌های مردم و آزاد کردن نیروهای فکری و رفع نیازهای اساسی از قبیل خوراک، پوشاک، بهداشت، مسکن و آموزش، مشارکت اکثریت مردم در تصمیم‌گیریها است (علیایی کریمیان، ۱۳۹۰: ۸۵). از این رو، در

^۱ - Omar

^۲ - Gibson et al

^۳ - Liu

کنار تمامی نقش‌ها و کارکردهای ذکر شده برای نواحی روستایی، کارکردهای اجتماعی روستاها نظیر شکل و دامنه، روابط اجتماعی که تا حد زیادی نشأت گرفته از روابط اقتصادی و سابقه اشکال معیشت و ساخت عنصر کالبدی در فضاست، از اهمیت قابل توجهی برخوردار است. در این خصوص استفاده از فضاهای عمومی نقش قابل تاملی را ایفا می‌نماید، تا بتوانند به نیازهای روحی مردم محلی به نحو مطلوب پاسخگو و سطحی از کیفیت را برای آنها فراهم آورند. مهمترین کارکرد فضاهای عمومی در راستای ارتقاء کیفی اجتماع روستایی می‌توان در سه مقوله محافظت، آسایش و لذت تقسیم‌بندی کرد که در شکل (۱) ملاحظه می‌کنید (کواکبی و همکاران، ۱۳۹۱: ۱۰۲).

شکل (۱) کارکردهای فضاهای عمومی در مناطق روستایی

منبع: نگارندگان با اقتباس از (کواکبی و همکاران، ۱۳۹۱: ۱۰۲).

بنابراین فضای عمومی یا جمعی به جز جوانب فیزیکی و کالبدی، نوعی فضای ادراکی و نمادین است که با خصلتی نظام‌مند و ماهیتی مرکب با زمان اجتماعی و فرهنگ جامعه

پیوندی ناگسستنی داشته و نسبت فرهنگی و اجتماعی جامعه در ادراک آن موثر و حاصل میراث تاریخی و فرهنگی یک جامعه است (یزدانی و لواسانی، ۱۳۸۹: ۴۲). با توجه به اطلاعات جدول (۱) می‌توان به تعریف فضاهای عمومی و سنجش کارکردها و ویژگیهای کلیدی این فضاها اشاره کرد.

جدول (۱) روش‌های مهم در تعاریف و سنجش فضاهای عمومی

کارکردها اصلی	شاخص‌های کلیدی	خصیصه‌های کلیدی رویکرد	تعاریف	محقق
آسایش (ارتباط و تعامل)	پاسخ‌گو، دموکراتیک و معنادار	- پیوندی برای فعالیت‌های آیینی و کارکردی یک اجتماع - به عنوان یک فضای مشترک و عمومی	فضای عمومی همچون «زمین مشترک» در نظر گرفته می‌شود که مردم فعالیت‌های آیینی و کارکردی یک اجتماع را به هم پیوند می‌دهد، خواه در روال عادی زندگی روزانه، یا در فستیوال‌های دوره‌ای باشد	کار و همکاران ^۱ (۱۹۹۲)
	مشارکت مدنی، هویت شناسی، تبادل ارتباط و اطلاعات	- کلیدی برای بحث و گفت و گو جامعه انسانی - کلیدی برای تحمل تفاوت-ها و فرصت‌هایی برای ورود به زندگی اجتماعی کامل - کلیدی برای فضای مبادله-ای - کلیدی برای بهبود چشم-انداز زندگی اجتماعی	فضاهای عمومی، فضاهای هستند که پیوسته مرزها و نشانه‌های جامعه انسانی را هدف و گفت و گو قرار می‌دهند فضایی عمومی ابزاری برای تنظیم چشم‌انداز زندگی اجتماعی مردم است	زوکین ^۲ (۱۹۹۵)

¹ - Car at all

² - Zukin

	تعاون و همکاری، ایجاد شبکه‌های اجتماعی و نهادی	- کلیدی برای گفت و گو عمومی و تفسیر آنها - کلیدی برای صلح و انسان دوستی	فضاهای عمومی تجلی تلاش‌های بشری است که مصنوعات جهان اجتماعی در محدوده این محیط طراحی شده، انطباق یافته، گفت و گو و تفسیر می‌شود فضاهای عمومی، عرصه‌های مهمی برای گفتمان عمومی و بیان ناخشنودی‌ها به حساب می‌آیند	استهلی و میشل ^۱ (۲۰۰۸)
مکانیت	مشارکت اجتماعی، شبکه‌های اجتماعی	- کلیدی برای تنوع بخشی به فعالیت‌ها - کلیدی برای هم‌اندیشی و باز کردن تفاوت‌ها	فضای است که شامل فعالیت‌ها، حوادث، الهام و تحریک‌ها است و کیفیت فضاهای عمومی را بالاتر می‌برد فضایی است که علی‌رغم تفاوت‌ها، به عنوان مکان جلسات، بازار و فضای ترافیک عمل کرده است	گل ^۲ (۱۹۹۶)
	عدالت اجتماعی، دموکراتیک و معنادار	- کلیدی برای دسترسی به فضای همگانی - نگرش دولتی برای دسترسی همگانی - کلیدی برای دسترسی به فرصتی محیطی	فضای عمومی شامل همه مناطقی می‌شود که برای اعضای عمومی در یک جامعه (در اصل و نه لزوماً در عمل) باز و در دسترس است. مکان عمومی به عنوان مکان (یا فضایی) تعریف می‌شود که مقامات دولتی آن را ایجاد کرده‌اند و از آن نگهداری می‌کنند، و برای استفاده همه مردم در دسترس است	اورم و نیل ^۳ (۲۰۱۰)

¹ - Stachley and Michelle

² -Gall

³ - Orem and Nile

کارمونا ^۱ (۲۰۰۸)	فضای عمومی (تعریف وسیع و گسترده) مرتبط با همه بخش‌های محیط ساخته شده و طبیعی، عمومی و خصوصی، داخلی و خارجی، شهری و روستایی است، جایی که عموم آزادند، مانند همه خیابان‌ها، میدان‌ها و دیگر حقوق‌گذار، دارای استفاده غالب مسکونی، تجاری یا اجتماعی / مدنی است.	- کلیدی برای عدالت اجتماعی در شهر و روستا - کلیدی برای مراعات حقوق دیگران - کلیدی برای مشارکت مدنی اعضا - کلیدی برای دسترسی همگانی	عدالت اجتماعی، مشارکت مدنی، تعاون و همکاری، قدرت بخشیدن مردم	۳
-----------------------------	--	---	--	---

منبع: نگارندگان با اقتباس از اشرفی و همکاران، ۱۳۹۳: ۴۳۵

آگاهی از نیازها و ترجیحات مردم و طراحی فضا با در نظر گرفتن این نیازمندیها، یکی از مهمترین شروط جذب مردم و موفقیت فضای عمومی است. برآورده ساختن نیازهای مردم در فضا علاوه بر توجیه علل استفاده از فضا، علل موفقیت آن را نیز بازگو می‌کند. با توجه به بحث‌ها و دیدگاه مطرح شده می‌توان اظهار کرد که جامعه روستایی هم مانند جوامع شهری نیازهای دارند که باید در فضاهای عمومی مورد بررسی و تحلیل قرار گیرند (وارثی و همکاران، ۱۳۸۵: ۱۲۱). کارمونا (۲۰۰۳)، اظهار می‌کند که کارکردهای فضاهای عمومی، مکان‌ها و محیط‌های اجتماعی‌اند که به عنوان میدانی برای رفتار و نمایش عمل می‌کنند، زمینه‌ای مشترک و خنثی برای تعامل اجتماع، معرفت اجتماعی، پیشرفت شخصی و تبادل اطلاعات‌اند. بنابراین فضاهای عمومی کارکردهای مهمی مانند راحت و آسایش، دسترسی‌ها، فعالیت‌های جاذب، جذابیت و زیبایی، پویایی و سرزندگی، امنیت و ایمنی، مشارکت اجتماعی، توانمندسازی، اعتماد اجتماعی و غیره را دارد (موحد و همکاران، ۱۳۹۴: ۹۲). بنابراین توجه به موقعیت فضای عمومی در گرو حضور تمامی گروه‌های سنتی و جنسی و نیازها و خواسته‌های مختلف از یک فضا، گاه می‌تواند بسته به ویژگی‌های آنها متفاوت باشد. در این میان شناخت و انتظارات مردم از فضاهای عمومی به عنوان بخش مهمی از کیفیت زندگی مردم در نظر گرفته می‌شود. براین اساس با رجوع به تصویر ذهنی و توصیف مردم، در خصوص

¹ - Carmona

فضاهای عمومی، مردم انتظار دارند فضای عمومی و نیازهای آنها با محیط طبیعی، اجتماعی و فرهنگی و الگوهای رفتاری و ادراکی مردم سازگار باشد. از نظر مردم، فضاهای عمومی خوب در سازگاری با جایگاه طبیعی و متمایز هر مکان و ظرفیت و محدودیت‌های آن، گذران اوقات فراغت مطلوب را از طریق تأمین آسایش اقلیمی، محیطی متجانس و جذاب فراهم می‌سازد که ضمن ایجاد تعادل اکولوژیکی و صرفه‌جویی، سرزندگی و طراوت، تجربه آب و هوا و... را هم سبب می‌شود (نقصان محمدی و دهقان، ۱۳۹۳: ۵۵). از این رو، در یک دهه اخیر نظریات بسیار در مورد سرزندگی و اهمیت آن در نیازهای روزمره روستاییان توجه شده است. سرزندگی را در مفهوم ساده می‌توان «مقدار ظرفیت و توانایی یک پدیده برای بقا و رشد» تعریف کرد. ولی در سطح خُرد به مفهوم تنوع فعالیتها در عرصه همگانی و سازگاری آن با فضاهای شهری و روستایی، در چارچوب نظامی از قرارگاه‌های رفتاری نزدیک است. چنانچه با استفاده از طبقه‌بندی فعالیتی "یان گهل" می‌توان محیط‌هایی را سرزنده نامید که در آن فعالیت‌های اختیاری و اجتماعی در دامنه نسبتاً گسترده‌ای از زمان جریان دارد. در این حالت برخی از شاخص‌های شناسایی محیط‌های سرزنده شامل میزان تراکم مناسب افراد در محل، تعداد، تنوع و ماهیت قرارگاه‌های رفتاری موجود، وجود فعالیت‌های موسمی، تنوع استفاده‌کنندگان از لحاظ سنی و جنسی، تنوع فرم و رنگ در منظر شهری و روستایی است (چراغی و همکاران، ۱۳۹۲: ۵۱). در این میان، توسعه کالبدی و طبیعی در روستاها عمدتاً با ساختار مناطق روستایی مرتبط است و آنگاه با مضامین و مؤلفه‌هایی چون کاربری اراضی، ارتباطات و حمل و نقل، تأسیسات و تجهیزات زیربنایی، مسکن، کار، تفریح، گردشگری و رفاه عمومی که روستاییان به تنهایی قادر به تأمین آن نیستند مرتبط می‌شود (چراغی و همکاران، ۱۳۹۲: ۵۳). لذا اگر از بعد کالبدی به شاخص کیفیت سرزندگی نگاه کنیم، محققان شاخص‌های سرزندگی را وجود زیرساخت‌های مناسب، دسترسی مطلوب برای تمامی ساکنین محلات روستا، مسکن مطلوب، امکانات زندگی مناسب، و فضاهای آموزشی می‌دانند (بیسر و همکاران، ۲۰۰۹).

روش تحقیق و منطقه مورد مطالعه

تحقیق حاضر از نظر هدف کاربردی و از نظر ماهیت و شیوه تحقیق، توصیفی-تحلیلی می‌باشد. در این پژوهش از دو شیوه مطالعات کتابخانه‌ای و میدانی برای جمع‌آوری داده‌ها استفاده شده است؛ به طوری که در زمینه ادبیات و مبانی نظری تحقیق از مطالعات کتابخانه‌ای و برای گردآوری داده‌ها در محدوده مورد مطالعه جهت پاسخ به سؤالات تحقیق، علاوه بر روش کتابخانه‌ای از روش میدانی و تکمیل پرسشنامه‌های محقق ساخته برمبنای طیف ۵ گزینه لیکرت از سرپرست خانوارهای روستایی استفاده شده است. همچنین از شاخصها و گویه‌ها استفاده شده در این تحقیق جهت سنجش میزان نگرش‌های روستائیان از فضاهای عمومی در روستاها در جدول (۲) بهره گرفته شده است.

جدول (۲): شاخص‌ها و گویه‌های استفاده شده در تحقیق

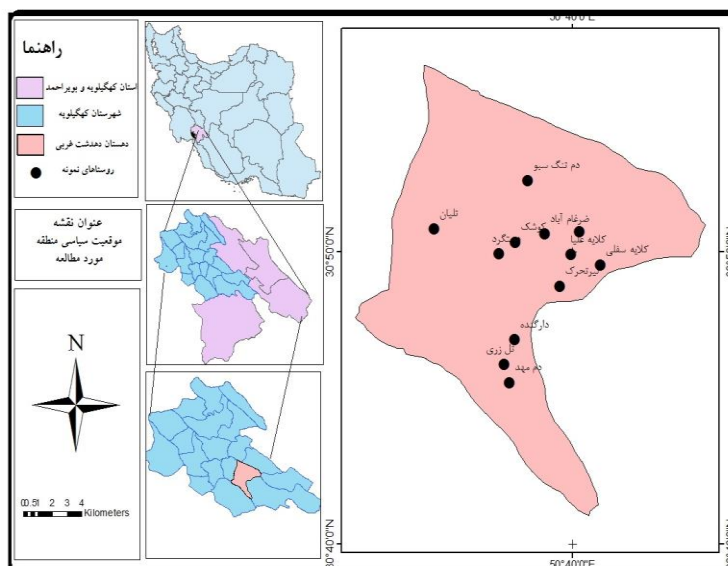
ابعاد	شاخص‌ها	متغیر	گویه‌ها
متغیر مستقل (انتظارات از فضاهای عمومی)	لذت	ورزشی و اوقات فراغت	دسترسی به سالن ورزشی، فراهم کردن امکانات و خدمات ورزشی، تفریح و سرگرمی، پارک روستایی، امکانات تفریحی سرگرم کننده
		زیست محیطی	لذت از هوا، آب، باد، آفتاب و نسیم کوهستانی و گیاهان
		کیفیات بصری	نقش و نمای ساختمان متناسب با محیط، چشم انداز بافت روستا،
		رویدادهای محلی	جشن‌ها و شادی‌ها، مراسم مذهبی، جلسات هم اندیشی ساکنان، جشنواره‌های موسیقی
		بهداشتی و درمانی	ایجاد سطح زباله در سطح روستا، ایجاد فضای مناسب درمانگاه برای عموم مردم
	آسایش	ارتباط و تامل	قدم‌زدن و دیدن محیط اطراف، نشستن با دیگران، گفت و شنود متقابل
		تاسیساتی	دسترسی به حمل و نقل عمومی، کیفیت راه (خاکی، شنی، آسفالت)،
		تجهیزاتی	توسعه زیرساخت‌های ارتباطی جاده‌ای، سیستم تصفیه آب
		اعتبارات و اشتغال زایی	ایجاد فرصت‌های شغلی جدید و دسترسی به شعب بانکی
		آموزش و پرورش	دسترسی به مراکز آموزشی، ایجاد موسسات آموزشی
	کانون فرهنگی	دسترسی به امکانات مذهبی مانند (خانه عالم، خانه قرآن، حسنیه‌ها و تکاها، مساجد)، احداث کتابخانه	

دسترسی مراکز تجاری محلی و خرده فروشی، دسترسی به بازارهای غیر دائمی (بازار روز، هفتگی و غیره)	تجاری	محافظت	مشترک وابسته (سرزندگی روستایی)
سهولت رفت و آمد، احداث معابر جدید، نحوه دسترسی به معابر، زیباسازی معابر، رعایت ضوابط فنی طرح در مورد معابر (تعریض مناسب، شیب مناسب و رعایت حریم راه‌های روستایی). روشنایی معابر	شبکه معابر		
حفاظت در برابر مخاطرات طبیعی مانند سرما، گرما، دما، رطوبت، رگبار و رعد و برق، وزش باد،	شرایط نامساعد جوی		
آگاهی از مخاطرات محیطی، امنیت جانی و مالی، ایمنی از ساختمان و مسکن	ایمنی		
تنوع اقتصادی روستایی، تنوع فعالیت معیشتی روستایی، وجود کارگاه تولیدی و صنعتی، فراهم کردن تسهیلات بانکی برای روستائیان، فراهم کردن نیازهای مالی روستائیان	سرزندگی اقتصادی		
ایمنی و امنیت در محلات روستایی، ایجاد آسایش و آرامش در محیط روستا، مشارکت اجتماعی روستائیان در طرح‌های روستایی، فضای روستایی مناسب برای تعاملات اجتماعی، مدیریت روستایی کارآمد و مشارکت محور، پاسخگویی فضا به نیازهای گروه‌های اجتماعی مختلف و سبک زندگی روستائیان	سرزندگی اجتماعی		
بهداشت محیط و سهولت دسترسی به مراکز درمانی، تنوع جاذبه‌ها و حفظ محیط زیست، سهولت دسترسی‌ها و حمل و نقل ارتباطی، مبلمان و زیباشناختی کالبدی، توزیع متعادل زیرساخت‌ها و کاربری‌ها در محلات روستا، تناسب توزیع کاربری‌ها بر تراکم جمعیت	سرزندگی زیست محیطی		
حفظ کاربریهای فرهنگی، استفاده از ارزشهای زیبایی شناختی فرهنگ و معماری روستا در کالبد سنتی، دسترسی به نوآوری‌های فرهنگی، ادب و سنن فرهنگی، وجود نهادهای فرهنگی	سرزندگی فرهنگی		

منبع: کوکی و همکاران، ۱۳۹۱؛ علی‌الحسابی و همکاران، ۱۳۸۹؛ اشرفی و همکاران، ۱۳۹۳

پس از جمع‌آوری داده‌ها و کدگذاری آن‌ها، در نرم افزار SPSS، با استفاده از آزمون‌های آماری تحلیل داده‌های تحقیق و پاسخگویی به سوالات تحقیق پرداخته شده است. جامع آماری این پژوهش، دهستان دهدشت غربی از شهرستان کهگیلویه بوده است که طبق سرشماری ۱۳۹۰ شامل ۴۵ روستای دارای سکنه و ۶ روستا خالی از سکنه و دارای ۲۷۸۵ خانوار و ۱۲۸۶۳ نفر جمعیت است. این روستاها به صورت کوهستانی / کوهپایه-

ای و دشتی استقرار یافته‌اند. از میان ۴۵ روستای دارای سکنه، تعداد ۱۲ روستا به صورت تصادفی طبقه‌بندی شده انتخاب شده‌اند که در مجموع دارای ۱۴۶۰ خانوار می‌باشند. که از دلایل انتخاب این روستاها می‌توان از یک سو، به نوسازی مسکن روستاها، تغییر الگوهای سبک زندگی، پذیرش جمعیت، زیست محیطی مناسب و دسترسی به خدمات بیشتر در فضاهای عمومی را می‌توان نام برد، و از سوی دیگر، تمایل مشارکت مردم به فضاهای عمومی و توجه به گسترش این فضاها را به عنوان دغدغه‌های اصلی آنان برشمارد. تعیین حجم نمونه با بهره‌گیری از فرمول کوکران با خطای ۰/۰۶ صورت گرفته است. حجم نمونه برآورده شده از این روش، ۲۲۶ پرسشنامه محاسبه و در برخی از روستا به دلیل کم بودن حجم نمونه به ۱۰ نمونه ارتقاء پیدا کرد که در مجموع ۲۴۲ پرسشنامه مشخص گردد، و جامع آماری این تحقیق را تشکیل می‌دهد، و با توجه به قانون تسهیم نسبت در روستاهای مورد مطالعه تعیین شده‌اند. برای سنجش میزان روایی (با دسترسی به منابع مختلف داخلی و خارجی) و برای پایایی آن در تدوین و تنظیم پرسشنامه، از روش آلفای کرونباخ در نرم‌افزار SPSS استفاده شد که نشان از رضایت‌بخش بودن داده‌ها برای انجام تحقیق می‌باشد. نتایج حاصل از آن به ترتیب برای شاخص‌ها فضاهای عمومی و شاخص‌های کیفیت سرزندگی روستایی ۰/۶۸۷ و ۰/۶۵۸ ذکر شده است. در نهایت برای تحلیل داده‌ها از آزمون‌های آماری و استنباطی (فریدمن، رگرسیون و t تک نمونه‌ای) استفاده گردید.

شکل (۲): نقشه روستاهای منطقه مورد مطالعه

یافته‌های تحقیق

یافته‌های توصیفی حاصل از تکمیل و جمع‌آوری پرسشنامه نشان داد، که از لحاظ ویژگی سنی افراد ۵۱ یک سال و بیشتر، با ۹۱ نفر فراوانی و ۳۷/۳ درصد پاسخ؛ از لحاظ تحصیلات، گزینه خواندن و نوشتن، با تعداد فراوانی ۸۳ نفر و ۳۵/۹ درصد پاسخ، و از لحاظ جنسیتی، ۱۸۸ نفر پاسخگو، با میزان ۸۰/۹ درصد مرد، از لحاظ شغل، گزینه زراعت و دامداری با فراوانی ۱۷۷ نفر و با میزان ۷۵/۵ درصد، بیشترین پاسخ‌ها را به خود اختصاص دادند.

در ابتدا برای بررسی سنجش سطح کیفیت سرزندگی در روستاهای مورد مطالعه پرداخته شد، تا مشخص گردد که روستاهای مورد مطالعه در چه سطح از کیفیت سرزندگی قرار دارد. از این رو برای ارزیابی آن از تحلیل *Descriptive statistics* (ویژگی‌های توصیفی) در چهار شاخص کیفیت سرزندگی (اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و زیست محیطی) بهره گرفته شد. همانطوری که جدول (۳) ملاحظه می‌کنید شاخص کیفیت سرزندگی در روستاهای مورد

مطالعه میانگین‌های پایینی را به خود اختصاص دادند، و این را نشان می‌دهد که کیفیت سرزندگی روستاهای مورد مطالعه در سطح پایینی قرار دارد.

جدول (۳) میزان سطح کیفیت زندگی در روستاهای مورد مطالعه

شاخص‌ها	میانگین	انحراف معیار	واریانس	ضریب تغییرات
سرزندگی اقتصادی	۲/۲۱	۰/۳۶۲۱	۰/۱۳۱	۰/۱۶۳
سرزندگی اجتماعی	۲/۱۱	۰/۳۳۱۶	۰/۱۱۰	۰/۱۵۷
سرزندگی محیطی	۲/۲۶	۰/۴۰۱۶	۰/۱۶۱	۰/۱۷۷
سرزندگی فرهنگی	۲/۵۱	۰/۶۵۲۳	۰/۴۲۶	۰/۲۵۹

در رابطه با عوامل مؤثر بر انتظارات روستائیان با توجه به نتایج مرور منابع و مطالعات میدانی (با استفاده از پرسشنامه) در روستاهای محدوده مورد مطالعه به منظور شناسایی شناسایی نگرش و انتظارات روستائیان لیستی از ۴۵ متغیر برای بررسی انتظارات روستائیان در راستای کیفیت سرزندگی آنها در قالب عوامل دورنی و بیرونی مرتبط با نواحی روستایی به شرح جدول (۲) استخراج گردید. برای سنجش میزان اهمیت هر کدام از عوامل فوق و تعیین میزان نقش هر یک از عوامل در نیازمندی‌های روستائیان از دیدگاه روستائیان، نتایج به دست آمده در جدول (۴) نشان می‌دهد، شاخص‌های ورزشی و اوقات فراغت، تاسیسات و تجهیزات، کیفیات بصری، کانون فرهنگی، ارتباط و تامل، آموزش و پرورش، رویدادهای محلی، زیست محیطی، اعتبارات و اشتغال‌زایی، ایمنی، شبکه معابر، بهداشتی و درمانی، شرایط نامساعد جوی و تجاری به ترتیب اولویت‌های اول تا چهاردهم را به خود اختصاص داده‌اند، و این نشان می‌دهد که اولویت اول تا چهاردهم در نیازهای فضاهای عمومی خیلی مهم می‌باشد.

جدول (۴) اولویت‌بندی متغیرهای نیازمندی‌های روستائیان از فضاهای عمومی در راستای کیفیت سرزندگی

شاخص‌ها	میانگین	انحراف معیار	واریانس	ضریب تغییرات	اولویت انتظارات
ورزشی و اوقات فراغت	۳/۴۷	۰/۲۶۸	۰/۰۷۲	۰/۰۷۷	۱
زیست محیطی	۳/۳۵	۰/۴۰۰	۰/۱۶۱	۰/۱۱۹	۸
کیفیات بصری	۴/۰۷	۰/۳۸۶	۰/۱۴۹	۰/۰۹۴	۳
رویدادهای محلی	۳/۷۱	۰/۴۱۶	۰/۱۷۳	۰/۱۱۲	۷
بهداشتی و درمانی	۳/۳۹	۰/۴۳۱	۰/۱۸۳	۰/۱۲۷	۱۲

۵	۰/۱۰۹	۰/۱۳۶	۰/۳۶۹	۳/۳۷	ارتباط و تامل
۲	۰/۰۸۲	۰/۰۸۷	۰/۲۹۵	۳/۵۷	تاسیسات و تجهیزات
۹	۰/۱۲۰	۰/۱۴۷	۰/۳۸۳	۳/۱۹	اعتبارات و اشتغال‌زایی
۶	۰/۱۱۲	۰/۱۳۱	۰/۳۶۲	۳/۲۱	آموزش و پرورش
۴	۰/۱۰۶	۰/۱۱۰	۰/۳۳۱	۳/۱۱	کانون فرهنگی
۱۴	۰/۱۸۵	۰/۴۲۶	۰/۶۵۲	۳/۵۱	تجاری
۱۱	۰/۱۲۳	۰/۱۶۱	۰/۴۰۱	۳/۲۶	شبکه معابر
۱۳	۰/۱۳۲	۰/۲۱۶	۰/۴۶۴	۳/۴۹	شرایط نامساعد جوی
۱۰	۰/۱۲۲	۰/۱۶۳	۰/۴۰۳	۳/۲۹	ایمنی

در ادامه بررسی پژوهش بعد از تجزیه و تحلیل ویژگی‌های توصیفی پاسخگویان برای تجزیه و تحلیل و پاسخ به سوالات مطرح شده در پژوهش از آمارهای استنباطی استفاده شده است، تا مشخص شود کدام معیارهای بیشترین انتظارات روستائیان از فضاهای عمومی در جهت افزایش کیفیت سرزندگی مردم محلی به دنبال داشته است. همان طور که جدول (۵) نشان می‌دهد برای بررسی این موضوع از آزمون فریدمن استفاده شده است. براساس این آزمون بین شاخص‌های لذت، آسایش و حفاظت در سطح آلفا ۰/۰۱ تفاوت معناداری وجود دارد. بررسی میانگین رتبه‌های داده‌های حاصل از تحلیل کمی ظرفیتهای موجود در جهت کیفیت سرزندگی مناطق روستایی نشان‌دهنده بالا بودن انتظارات از شاخص‌های لذت، آسایش و حفاظت در روستاهای نمونه به میزان بالاتر از حد متوسط می‌باشد. بنابراین با عنایت به نتایج حاصله از آزمون فریدمن می‌توان دلایل بالا بودن نگرش و انتظارات روستائیان از فضاهای عمومی را به شرح زیر بیان کرد:

۱- در گروه متغیرهای آسایش در محدوده مورد مطالعه، شاخص‌های بهداشتی و درمانی، ارتباط و تامل، تاسیساتی و تجهیزاتی، اعتبارات و اشتغال‌زایی، آموزش و پرورش، کانون فرهنگی و تجاری با میانگین رتبه‌های ۷/۲۶ بالاتر از حد مطلوب را نسبت به دیگر شاخص‌ها به خود نشان می‌دهد. نکته قابل توجه اینکه این شاخص، یکی از عوامل موثر در افزایش کیفیت سرزندگی روستائیان شناخته شده است که مسئولین باید توجه ویژه آن داشته باشند و با بسترسازی، زمینه فراهم کردن این امکانات و خدمات را فراهم کنند.

۲- در گروه متغیرهای لذت در مناطق روستاهای نمونه در شاخص ورزشی و اوقات فراغت، متغیرهای (دسترسی به سالن ورزشی، فراهم کردن امکانات و خدمات ورزشی، تفریح و سرگرمی، پارک روستایی، امکانات تفریحی سرگرم کننده)، زیست محیطی، متغیرهای (لذت از هوا، آب، باد، آفتاب و نسیم کوهستانی و گیاهان) و شاخص کیفیات بصری (نقش و نمای ساختمان متناسب با محیط، چشم انداز بافت روستا) و در شاخص‌های رویدادهای محلی، متغیرهای (جشن‌ها و شادی‌ها، مراسم مذهبی، جلسات هم‌اندیشی ساکنان، جشنواره‌های موسیقی) ضروری شناخته شد تا میانگین متغیرهای این شاخص‌ها از دیدگاه خانوارها در معیارها سه‌گانه در حدود ۴/۹۰ باشد.

۳- در گروه متغیرهای محافظت در شاخص شبکه معابر، متغیرهای (سهولت رفت و آمد، احداث معابر جدید، نحوه دسترسی به معابر، زیباسازی معابر، رعایت ضوابط فنی طرح در مورد معابر (تعریض مناسب، شیب مناسب، رعایت حریم راه‌های روستایی و روشنایی معابر)، و در شاخص شرایط نامساعد جوی متغیرهای (حفاظت در برابر مخاطرات طبیعی مانند سرما، گرما، دما، رطوبت، رگبار و رعد و برق، وزش باد، و در شاخص ایمنی، متغیرهای آگاهی از مخاطرات محیطی، امنیت جانی و مالی، ایمنی از ساختمان و مسکن) مورد توجه قرار گرفت، و این سبب شده است تا میانگین رتبه‌ای این معیارها با میزان ۳/۷۸ را به خود اختصاص دهد.

جدول (۵) معناداری تفاوت میانگین رتبه‌ای معیارهای نمونه بر اساس آماره آزمون فریدمن

دیدگاه خانوارهای روستایی		
معیارها	تعداد	میانگین رتبه‌ای فریدمن
لذت	۲۴۲	۴/۹۰
آسایش	۲۴۲	۷/۲۶
محافظت	۲۴۲	۳/۷۸
کای دو	۵۱۹/۹۰۵	
درجه آزادی	۷	
سطح معناداری	۰/۰۰۰	

همان طوری که جدول (۶) نشان می‌دهد انتظارات مردم از فضاهایی عمومی در راستای افزایش کیفیت سرزندگی در مناطق روستایی مورد بررسی و سنجش قرار گرفت، لذا گویه‌های مورد نظر تحقیق در ۱۴ گروه دسته‌بندی شده‌اند. تحلیل داده‌های گردآوری شده از طریق پرسشنامه در روستاهای نمونه، از دیدگاه پاسخگویان براساس آزمون t تک نمونه‌ای مبین بالابودن انتظارات مردم از شاخص‌های فضاهای عمومی در روستاها می‌باشد. بنابراین این میزان برای تمامی ابعاد بالاتر از شرایط مطلوب (۳) ارزیابی شده است، و سطح معناداری آن نیز برای همه شاخص‌ها کاملاً معنادار است. یافته‌های تحلیل نشان‌دهنده نقش تعیین‌کننده شاخص‌های فضاهای عمومی در منطقه روستایی مورد مطالعه به شمار می‌آید. به طوری که در شاخص‌های کیفیات بصری با میانگین ۴/۰۷، و تاسیسات تجهیزات ۳/۵۷- بیشترین میانگین‌ها را به خود اختصاص دادند. البته تمام شاخص‌های مورد نظر از حد متوسط بالاتر بود و این نشان نقش‌های فضاهای عمومی در کیفیت سرزندگی از دیدگاه مردم می‌باشد.

جدول (۶) معناداری تفاوت از حد مطلوب شاخص‌های فضاهای عمومی از نگرش مردم محلی

حد متوسط: ۳							مولفه‌ها
فاصله اطمینان ۹۵ درصد		تفاوت از حد مطلوب	سطح معناداری	درجه آزادی	آماره آزمون t	میانگین	
بالاتر	پایین تر						
-۰/۵۰۸۰	-۰/۴۳۶۷	-۰/۴۷۲۳۵	-۰/۰۰۰	۲۴۱	۲۶/۱۰۹	۳/۴۷	ورزشی و اوقات فراغت
-۰/۴۱۳۰	-۰/۳۰۵۶	-۰/۳۵۹۷۴	-۰/۰۰۰	۲۴۱	۱۳/۳۰۹	۳/۳۵	زیست محیطی
۱/۱۲۲۱	۱/۰۱۹۵	۱/۰۱۰۷۸	-۰/۰۰۰	۲۴۱	۴۱/۱۱۸	۴/۰۷	کیفیات بصری
-۰/۷۷۲۶	-۰/۶۶۱۹	-۰/۷۱۷۲۷	-۰/۰۰۰	۲۴۱	۲۵/۵۴۹	۳/۷۱	رویدادهای محلی
-۰/۴۵۴۳	-۰/۳۳۹۶	-۰/۳۹۶۹۷	-۰/۰۰۰	۲۴۱	۱۳/۴۶۴	۳/۳۹	بهداشتی و درمانی
-۰/۴۲۲۴	-۰/۳۲۴۲	-۰/۳۷۳۳۰	-۰/۰۰۰	۲۴۱	۱۴/۹۸۷	۳/۳۷	ارتباط و تامل
-۰/۵۱۶۵	-۰/۵۳۸۱	-۰/۵۷۷۲۷	-۰/۰۰۰	۲۴۱	۲۹/۰۲۳	۳/۵۷	تاسیسات و تجهیزات
-۰/۲۴۲۶	-۰/۱۴۰۷	-۰/۱۹۱۶۷	-۰/۰۰۰	۲۴۱	۷/۴۱۱	۳/۱۹	اعتبارات و اشتغال زایی
-۰/۲۶۴۸	-۰/۱۶۸۵	-۰/۲۱۶۶۷	-۰/۰۰۰	۲۴۱	۸/۸۷۴	۳/۲۱	آموزش و پرورش
-۰/۱۵۹۵	-۰/۰۷۱۴	-۰/۱۱۵۴۵	-۰/۰۰۰	۲۴۱	۵/۱۶۴	۳/۱۱	کانون فرهنگی
-۰/۶۰۲۱	-۰/۴۲۸۸	-۰/۵۱۵۴۵	-۰/۰۰۰	۲۴۱	۱۱/۷۲۰	۳/۵۱	تجاری

۰/۳۱۵۱	۰/۲۰۸۲	۰/۲۶۱۶۹	۰/۰۰۰	۲۴۱	۹/۵۵۶	۳/۲۶	شبکه معابر
۰/۵۴۵۵	۰/۴۳۸۲	۰/۴۹۱۸۲	۰/۰۰۰	۲۴۱	۱۸/۰۶۶	۳/۴۹	شرایط نامساعد جوی
۰/۳۵۱۸	۰/۲۲۱۸	۰/۲۹۰۰۰	۰/۰۰۰	۲۴۱	۹/۲۵۶	۳/۲۹	ایمنی

جدول (۷) انتظارات مردم از کیفیت سرزندگی در مناطق روستایی مورد بررسی و سنجش قرار داده است. تحلیل داده‌های گردآوری شده از طریق پرسشنامه در روستاهای نمونه براساس آزمون t تک نمونه‌ای، مبین پایین بودن انتظارات مردم از ابعاد کیفیت سرزندگی در روستاها می‌باشد. بنابراین این میزان برای تمامی ابعاد پایین‌تر از شرایط مطلوب (۳) ارزیابی شده است و تفاوت معناداری آن نیز برای همه ابعاد کاملاً معنادار است. یافته‌های تحلیل نشان‌دهنده اهمیت ابعاد کیفیت سرزندگی در منطقه روستایی مورد مطالعه به شمار می‌آید، و مقایسه این آزمون با شاخص‌های فضاهای عمومی نشان می‌دهد که انتظارات مردم از شاخص‌ها و مولفه‌های فضاهای عمومی پایین‌تر از شرایط مطلوبیت هست که می‌تواند تاثیر مهمی در ابعاد کیفیت سرزندگی مردم روستاها به دنبال داشته باشد.

جدول (۷) معناداری تفاوت از حد مطلوب ابعاد سرزندگی از نگاه مردم محلی

فاصله اطمینان ۹۵ درصد	تفاوت از حد مطلوب	سطح معناداری	درجه آزادی	آماره آزمون t	میانگین	ابعاد	پایین
							بالاتر
۰/۲۶۴	۰/۱۶۸	۰/۲۱۶	۰/۰۰۰	۲۴۱	۸/۸۷۴	۲/۲۱۶	سرزندگی اقتصادی
۰/۱۵۹	۰/۰۷۱	۰/۱۱۵	۰/۰۰۰	۲۴۱	۵/۱۶۴	۲/۱۱۵	سرزندگی اجتماعی
۰/۶۰۲	۰/۴۲۸	۰/۵۱۵	۰/۰۰۰	۲۴۱	۱۱/۷۲۰	۲/۵۱۵	سرزندگی فرهنگی
۰/۳۱۵	۰/۲۰۸	۰/۲۶۱	۰/۰۰۰	۲۴۱	۹/۶۶۵	۲/۲۶۱	سرزندگی زیست محیطی

برای بررسی رابطه و همبستگی بین شاخص‌های فضاهای عمومی و کیفیت سرزندگی در مناطق روستایی از آزمون رگرسیون استفاده شده است. به طوری که میانگین شاخص-

های چهارگانه سرزندگی زیست محیطی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی در روستاهای مورد مطالعه نشان‌دهنده وجود رابطه مستقیم میان این شاخص‌ها می‌باشد. بررسی مدل برازش رگرسیونی نشان دهنده این است که $0/631$ متغیرها می‌تواند کیفیت سرزندگی را در منطقه مورد مطالعه را تبیین کنند و تاثیر مثبت شاخص‌های فضاهای عمومی در کیفیت سرزندگی را نشان می‌دهد (جدول ۸).

جدول (۸) تحلیل رگرسیون همبستگی عوامل تاثیرگذار در رضایت مردم از کیفیت شاخص‌های فضاهای عمومی در کیفیت سرزندگی

اِستبَاه معیار	ضرب تعیین تصحیح شده	ضرب تعیین	ضرب همبستگی چندگانه
۰/۱۲۹۶۸	۰/۳۸۶	۰/۳۹۸	۰/۶۳۱

منبع: یافته‌های تحقیق: ۱۳۹۶

در جدول زیر مقادیر R^2 بیانگر این واقعیت است که از بین ابعاد چهارگانه مورد بررسی شاخص‌های زیست محیطی ($0/382$) دارای بیشترین میزان تاثیر و شاخص‌های فرهنگی ($0/100$) کمترین میزان تاثیر را در میزان سرزندگی ساکنین از شاخص‌های فضاهای عمومی در روستاها را نشان می‌دهند (جدول ۹).

جدول (۹) ضرایب روابط میان شاخص‌های فضاهای عمومی با کیفیت سرزندگی روستایی

نام متغیر	ضرایب غیر استاندارد		ضرایب استاندارد شده		T	سطح معنی‌داری
	B	خطای B	B	بتا		
عرض از مبدأ	۱/۷۷۲	۰/۱۲۴			۱۴/۲۵۹	۰/۰۰۰
سرزندگی اقتصادی	۰/۱۱۱	۰/۰۲۷	۰/۲۲۲		۴/۰۹۷	۰/۰۰۰
سرزندگی اجتماعی	۰/۱۱۳	۰/۰۲۴	۰/۲۷۵		۴/۸۰۲	۰/۰۰۰
سرزندگی فرهنگی	۰/۰۲۵	۰/۰۱۵	۰/۱۰۰		۱/۶۶۴	۰/۰۹۷
سرزندگی زیست محیطی	۰/۱۷۵	۰/۰۲۷	۰/۳۸۲		۶/۴۰۲	۰/۰۰۰

نتیجه‌گیری

در مناطق سکونتگاه‌های روستایی با شناسایی و برنامه‌ریزی توزیع امکانات و خدمات می‌توان در جهت فراهم کردن نیازمندی‌های آنها زمینه را برای افزایش کیفیت سرزندگی در فضاهای عمومی فراهم کرد. نتایج ویژگی‌های توصیفی نشان می‌دهد که شاخص‌های ورزشی و اوقات فراغت، تاسیسات و تجهیزات، کیفیات بصری، کانون فرهنگی، ارتباط و تامل، آموزش و پرورش، رویدادهای محلی، زیست محیطی، اعتبارات و اشتغال‌زایی، ایمنی، شبکه معابر، بهداشتی و درمانی، شرایط نامساعد جوی و تجاری به ترتیب اولویت‌های اول تا چهاردهم را به خود اختصاص دادند. آزمون فریدمن نشان داد که شاخص‌های آسایش، لذت و محافظت هر کدام به ترتیب $۴/۹۰,۷/۲۶$ و $۳/۷۸$ بیشترین اولویت‌بندی‌ها را به خود اختصاص دادند. آزمون رگرسیون چند متغیره نشان داد که بیشترین میزان همبستگی بین شاخص‌های سرزندگی زیست محیطی و سرزندگی اجتماعی با میزان $(۰/۳۸۲)$ و $(۰/۲۷۵)$ می‌باشد، و این شاخص‌ها نیز تاثیر مثبتی بر روی بقیه شاخص‌های تحقیق به دنبال داشته‌اند؛ اما در شاخص سرزندگی فرهنگی ضریب همبستگی پایین‌تر از دیگر شاخص‌های مورد نظر است و کمترین تاثیرات را در کیفیت سرزندگی روستائیان به دنبال داشته است. بنابراین در کل می‌توان بیان کرد که بین شاخص‌های فضاهای عمومی با شاخص‌های کیفیت سرزندگی رابطه معناداری وجود دارد و یافته‌های این تحقیق را می‌توان با یافته‌های تحقیقات دیگران از جمله جفریمن (۲۰۰۶)، جلال‌الدینی و اوکتای (۲۰۱۲)، نسونشن و همکاران (۲۰۱۴)، مقایسه کرد که نتایج آنها نشان داد که فضاهای روستایی، به عنوان عرصه‌های اقتصادی، اجتماعی، محیطی، رشد جمعیت، توسعه و افزایش علاقه و انگیز در راستای تعاملات اجتماعی‌اند. در این فضاها، مردم محلی می‌تواند خارج از دیگر عرصه‌های خصوصی، با کسانی که نمی‌شناسند، در استفاده از یک فضا سهیم شده و در آن فعالیت کنند. این فضاها با توجه به خاصیت عمومی و اجتماعی که دارند، می‌توانند به ساخت و تولید مناسبات اجتماعی کمک کرده و در نهایت باعث افزایش کیفیت سرزندگی در مناطق روستایی شوند، که تا حدودی با پژوهش حاضر همسوی خاصی دارد. از این رو بحث عملکرد فضاهای عمومی در جهت ارتقای توسعه سرزندگی مردمی محلی در برنامه‌های

توسعه روستایی اهمیت بسیاری دارد که باید مسئولین و مردم به آن توجه ویژه‌ای داشته باشند. لذا آنچه که بیش از همه در حضور و تعامل افراد در فضاهای عمومی نقش دارد، ایجاد و تقویت کارکرد این فضاهاست که می‌توان به ایجاد فرصت‌های مشارکت، توانمندسازی، شبکه‌های اجتماعی، هنجارهای اجتماعی و غیره بینجامد و زمینه را برای افزایش کیفیت سرزندگی مردم محلی فراهم کرد. بنابراین راهکارهای را می‌توان با این شیوه‌ها برای بهبود افزایش نیازمندی‌هایی روستاییان از فضاهای عمومی در راستای ارتقای کیفیت سرزندگی در محدوده مورد مطالعه پیشنهاد کرد:

۱- توجه به شاخص‌های که در اولویت اول تا چهارم قرار گرفته‌اند زمینه آنها را در مناطق روستایی دارکنده و تل زری که از مرکز دهستان فاصله دارند فراهم شود و مورد توجه مسئولین قرار گیرند.

۲- توجه مسئولین به نگرش و انتظارات روستاییان به شاخص‌های فضاهای عمومی مانند (بهداشتی و درمانی، تاسیساتی و تجهیزاتی، و کانون فرهنگی و تجاری) و تاثیرات آنها در افزایش کیفیت سرزندگی مردم روستاهای نمونه که در سطح پایینی قرار دارند.

۳- زمینه را برای همکاری و مشارکت بین مردم و مسئولین در روستاهای دارکنده و تل زری که از سطح پایینی از امکانات و خدمات در فضاهای عمومی دارند فراهم کرد و آن را در راستای ارتقای افزایش کیفیت سرزندگی مردم در نظر بگیرند.

منابع

- اشرفی، یوسف، پوراحمد، احمد، رهنمایی، محمد تقی و رفعیان، محبتی (۱۳۹۳)، مفهوم سازی و گونه شناسی فضای عمومی شهری معاصر، پژوهش‌های جغرافیای برنامه ریزی شهری، دوره ۲، شماره ۴، زمستان ۱۳۹۳، صص ۴۶۴-۴۳۵.
- چراغی، مهدی، ملک جعفریان، زهرا، عباسی، جواد و بدری، سید علی (۱۳۹۲)، ارزیابی اثربخشی اجرای طرح هادی روستایی در آفرینش سکونتگاههای روستایی سرزنده (مطالعه موردی: دهستان غنی بیگلو، شهرستان زنجان)، فصلنامه برنامه ریزی کالبدی- فضایی، سال دوم، شماره چهارم، پاییز ۱۳۹۲، صص ۵۹-۵۰.
- ریترز، جورج (۱۳۸۳)، نظریه‌های جامعه‌شناسی، ترجمه ثلاثی، تهران: انتشارات علمی و فرهنگی.
- عالیخواه، علی (۱۳۹۴)، تحلیل الگوی فضایی نظام سکونتگاهی استان گیلان در ارتباط با عوامل طبیعی، نشریه جغرافیا و برنامه ریزی، سال ۲۱، شماره ۶۱، صص ۲۶۰-۲۴۱.
- علی الحسابی، مهران، نگارش، نفسیه (۱۳۸۹)، تجلی فضای جمعی در سکونتگاه‌های روستایی، مجله محیط و مسکن روستا، شماره ۱۳۲، زمستان ۱۳۸۹، صص ۳۸-۲۹.
- علیایی، محمد صادق، کریمیان، حبیب الله (۱۳۹۰)، بررسی رویکرد برنامه‌های توسعه روستایی در ایران با تاکید بر نقش و جایگاه دانش بومی، مجله مطالعات اجتماعی ایران، سال سوم، شماره سوم، تابستان ۱۳۹۰، صص ۹۹-۸۳.
- فدایی، عبدالمجید و زاهدای، محمد رضا (۱۳۸۵)، مقایسه وضعیت شاخص‌های سلامت در یک روستای پاپلوت طرح نیازهای اساسی توسعه (BDN) استان چهارمحال و بختیاری، مجله دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد، دوره ۸، شماره ۱، بهار ۱۳۸۵، صص ۱۹-۱۳.
- کارمونا، متیو؛ هیت، تیم . اک، تنر و تیسدل، استیون (۲۰۰۳): مکان‌های عمومی، فضاهای شهری، ترجمه قرایی. چاپ اول. انتشارات دانشگاه هنر تهران.
- کوکی، لیلا، ایزدی خرامه، حسن، عبدالهی، رحمت الله، سلیمانی، رقیه (۱۳۹۱)، حیات جمعی در فضای عمومی سبز راه، نگرشی بر تنوع فرهنگی اجتماعی استفاده از فضا؛ مطالعه موردی پارک خطی باغ بلند شیراز، مجله پژوهش و برنامه ریزی شهری، سال سوم، شماره یازدهم، زمستان ۱۳۹۱، صص ۹۷-۱۱۴.
- موحد، علی، آهنگری، نوید و حسینی، فرشته (۱۳۹۴)، بررسی کارکرد فضاهای عمومی شهری و نقش آن در توسعه پایدار اجتماعی، مورد مطالعه، شهر بوکان. مجله توسعه محلی (روستایی- شهری)، دوره هفتم، شماره ۱، بهار و تابستان ۱۳۹۴، صص ۷۹-۱۰۲.
- یزدانی، مائده لواسانی، مونا (۱۳۸۹). فضای جمعی ظرف تحقق حیات مدنی، مجله تخصصی هنر، محیط، منظر شهر، معماری، شماره ۳.

- Besser, Terry L., Nicholas R, and Matthew P.(2009) "The Impact of New Employers from the Outside, the Growth of Local Capitalism, and New Amenities on the Social and Economic Welfare of Small Towns": **Economic Development Quarterly** 23, no. 4,pp. 306-316
- Carmona M, Tiesdell S.(2007), **Urban design reader**. Oxford, Architectural Press, 2007
- Carmona. Matthew, Heath. Tim, Oc. Taner, Tiesdell. Steve(2003), **Public Places, Urban Spaces**, Architectural Press, Oxford
- Gehl Architects Aps. (2003). **Public Space And Public Life**. South Astralian Government: Planning Sa.
- Gibson, K et all. (2010), "Rethinking the dynamics of rural transformation: performing different development pathways in a Philippine municipality", **Transactions of the Institute of British Geographers**, Volume 35, Issue 2, pp. 237-250.
- Jalaladdini, S., Oktay, D. (2012). Urban Public Spaces and Vitality: A Socio-Spatial Analysis in the Streets of Cypriot Towns, **Social and Behavioral Sciences**. Vol 35. 664-674.
- JEFFREY,D.(2006), Public Demand for Preserving Local Open Space, **Society and Natural Resources**,Taylor & Francis, ISSN: 0894-1920 print/1521-0723, 19:645-659.
- Liu, Y.(2007),"rural transformation development and new countryside construction in eastern coastal area of china": **Acta geographica sinica**, no 62,pp. 563-570.
- Nasution, A. D, Shalleh,A. Gh and Wahid, J,(2014), Livable Public Open Space for Citizen's Quality of Life in Medan, Indonesia, **International Transaction Journal of Engineering, Management, & Applied Sciences & Technologies**.
- Omar, S.K. (2010) Challenges of the K-Era: The Psychological Contract of Knowledge Sharing and Organisational Commitment. **International Journal of Knowledge, Culture and Change Management** Vol 4: pp. 1061-1073.